

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖИВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Непадовичъ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази Вторникомъ, Четвртомъ и Суботомъ на по табака. Цена му е за 3 мес. 4. за пола год. 8 а за целу год. 16. цв. За огласе плаћа се 3. вр. ср. одъ врсте за едан-путъ а 5 вр. ср. за трипутъ.

№ 10.

М а л е п р и ч е.

Почтени дужникъ. Између посѣтителѧ едне отмиѧе колачарнице у Паризу биаше око год 1770. еданъ отмиѧъ и углаѧеногъ изгледа господинъ, у финимъ альбинама. Онъ е сваки данъ у едно исто време долазио, сѣдао е на свое опредѧлено мѣсто, и узимао е чашу кафе и едну порцију колача.

Одъ тогъ времена прошло е готово 20 година, и тада е букнула она велика и страшна революция у Француской, год. 1789; — онај господинъ е све единако посѧћавао речену колачарницу, пио е своју кафеу и во порцију колача. Несрећни краљ Лудвигъ XVI. биаше већ погубљенъ, и нѧгови су приврженици и пријатељи прогнани изъ Француске и разсѧjali се кудъ кои по свету; — но овај човекъ виѧанъ е свакогъ дана у колачарници на староме својеместу; и премда е нѧгово одѧло већ доста излизано било, ипакъ га онъ ние менио, него е све оне исте альине носео; но што е најглавниѧ, онъ ние више као досадъ, плаћао оно, што е потрошио, него е све ишло на вересију, а онъ се самъ и невештъ чинио. — Маркеръ, кои му е обично доносио кафеу и колаче, ние се усудио, ударити му у очи, и зактевати одъ овога давногодишнѧгъ и постояногъ госта новце; но зато опетъ яви онъ свомъ господару, да речени гостъ већ неделя дана свой трошакъ неплаћа. Господаръ пакъ одъ кафане заповеди маркеру, да томе госту и одсадъ дае све штогодъ овај заиште, па макаръ и неплаћао. Колачаръ, кои биаше богатъ, мислио е у себи: „оћу да видимъ, докле ће овај на вересију трошити, а могу га опоменути у свако време“.

Бурна и ужасна времена у Француской већ су протекла; Наполеонъ биаше први консулъ, па најпосле 1804. год. и царъ француски; — но онај е гостъ све единако, као и до тогъ времена, у еданъ исти сатъ, у оногъ истомъ капуту долазио, попио чашу кафе, потрошио порцију колача, и — ние плаћао ништа.

Господаръ колачарнице већ е међутимъ умр'о, нѧговъ синъ заступи отца и продужи нѧгову радню, и синъ е овогъ чудноватогъ госта примио одъ отца као неки аманетъ; еръ и синъ е забранио своимъ млађима, да одъ тогъ госта не ишту паре за оно, што троши, ако онъ случайно самъ не би плаћао.

Прођоше међутимъ године; — Наполеонъ буде сбаченъ съ престола и Лудвигъ XVIII. постане краљемъ; — то биаше год. 1814. — У то време приѧе едномъ овај вѧчити гостъ, кои е све единако у ту колачарницу долазио, асталу, за коимъ сеѧшаше господаръ цѧле раднѧ, и запита овогъ, колако му е онъ дужанъ?

Већ е и самъ приступъ къ асталу овогъ чудноватогъ госта учинило е смешно и необично упечатљивъ на господара колачарнице, будући е навикао био, устати ѧутеѧи са свога мѣста, и поћи управо къ вратима, — но онъ се јоштъ већма дивио и збунио, кадъ е гостъ учинио онаково питањъ, на кое онъ ние никако спреманъ био, одговорити. — Онъ у онај паръ управо ние знао, шта ће да му одговори, нити се пакъ могао сѧтити, одъ когъ времена онъ на вересију троши; а при томе му можда на умъ пала рѧчь свога покоиногъ отца. И тако му одговори онъ съ францускомъ учтивошћу: „Ви ми нисте ништа дужни!“

Гостъ пакъ остане сталанъ при својемъ питању и зактевао е рачунъ. Господаръ одъ колачарнице ние му никако хтео дати рачунъ, а и да е хтео, не би ипакъ знао, како ће га сачинити. Кадъ види овај чрезвичайни дужникъ, да му господаръ веће да направи рачунъ онъ се дигне и оде.

Но не прође ни по сата, кадъ наеданпутъ зауставе се кодъ врата колачарнице врло сѧйна кола која су златомъ и сребромъ богато искиѧена била. Два у сѧйномъ одѧлу служителя скоче на землю, приђу вратима интова, и помогну сиѧи съ кола едномъ старомъ отмиѧномъ човеку, кои е савъ искиѧенъ био орденима и златнимъ ключемъ дворскогъ коморника. Онъ уѧе у колачарницу, приѧе застрашеномъ господару колачарнице и преда му едну цедулю: у исто пакъ време изброја е еданъ служитель на асталу неколико стотина дуката.

„Равно оволико износи мой рачунъ одъ године 1789. до 1814.“ — рекне отмиѧни господинъ, поклони се, изиѧе изъ колачарнице, и остави све присуствоуѧе у крайнѧмъ удивленю. Интовъ е брзо далъ одлетио.

Ово небиаше нико други, него онај исти честопоменути гостъ, кои е одъ год. 1770. колачарницу посѧћавао, и кои и онда, кадъ е велика француска революция букнула, која му е сво иманѧ отела и просякомъ га учи-

нила ние могао одвикнути се одъ свога двадесетогодишнѣгъ навичая. — Кадъ се Лудвикъ XVIII. год. 1814 пошео на престолъ свои предака, онда су и свимъ нѣговимъ приврженицима повраћена узашћена добра, нѣнова достоинства и звания; а осимъ тога добили су и богате дарове. У редъ ови люди спадао е и тай чудновати гостъ колачарнице маркизъ одъ Р., еданъ одъ найбогатѣи великаша погублѣногъ краля Лудвика XVI.

(*Варош у води.*) Варошъ Калао близу Лиме у южноамериканској држави Перу пропао е у море приликомъ ужасногъ землѣтреса године 1746. Кадъ е море тио, и предъ залазакъ сунца, може се варошъ Калао врло ясно видети; варошъ изгледа онако, као да ние ни мало порушена. Улице и куће, па и саме цркве и торнѣвистовѣ подъ водомъ, као засуте старе римске вароши Херкуланумъ и Помпея подъ земљомъ, и прождрљива морска чудовишта шетаю се по кућама крозъ врата и пендере, гонећи безбројне ситне рибе и морске животињице. Кадъ се по бистромъ и тиомъ мору надъ прогутаномъ вароши плива, онда, по рѣчима путника Волмера, чини се човеку чисто за немогуће, да неће наеданпутъ жителѣи изъ кућа изићи и одати по улицама по којима се утркую многе рибе и змије. — Приликомъ пропасти ове вароши нашло е 6000. люди гробъ у узрујанимъ таласима бѣснегѣгъ мора; одъ цѣлогъ жителѣства вароши Калао избавлѣне су само две душе одъ кои едавѣ бияше музикантъ; — овај е у тренутку землѣтреса башъ пошао био на едну игру са своимъ великимъ ћеманетомъ, кое му е о рамену висило, кадъ се на еданпутъ грдни таласъ надъ вароши склопи и ову прогута. Онъ одъ силногъ потреса и стра падне у несвестъ. После неколико сати освести се онъ три милѣ далеко одъ вароши, недалеко одъ едне усамлѣне капелице, а подъ нѣнимъ бияше нѣгово шпанско, водомъ размекнуто ћемане, кое га е доведе донело, и тако животъ му избавило. Одъ цѣле вароши ние било ни трага, ню е море прогутало заедно са целимъ околнимъ предѣломъ, у комъ е варошъ лежала. Текъ шестогъ дана, кадъ се море одъ пене очистило, опазили су рибари подъ собомъ варошъ, која е одъ тогъ времена постала населбина морски животињия и то можда збогъ многи мртви тѣла, која се тамо налазила, а можда и зато, шта е ова потоплѣна варошъ са своимъ кућама била врло згодно сместиште овимъ животињицама.

Досадъ се јоштъ ни еданъ гнѣрацъ ние усудио, сѣћи на дно мора, да извади на светъ силно благо, кое тамо безъ сумнѣ лежи; на обали пакъ стои свакадъ еданъ стражаръ, кога е задатакъ, да све, што би море случайно напољъ избацило, на суво извуче.

Б е р б е р и њ љ.

Господинъ. Шта има ново?

Берберинъ. Текъ што ние ратъ букнуо.

Господинъ. Гди, ко, зашто, између кога?

Берберинъ. Између Шумадинке и Србски новина. И то мора бити кретоносна война, ерѣ еданъ дописникъ, носи на своимъ дописима крестъ. А и са Дневникомъ нека мала размирица све се више показуе. Световидъ е не-

неутраланъ, а Подунавка већъ припрема сву своју войску и лађе, а незна се јоштъ противу когъ ће. Међу тимъ јоштъ се за цело незна оће-ли до правогъ мастилопролития доћи. За садъ текъ су изменяне прве ноте, кое су доста политично и учтиво направлѣне, и ако не буде други какви важни догађая, онда за цело слѣдоваће овај књижевни ратъ, о коме смо увѣрени да неће никакве полезне послѣдице донети. Толико се пута ратъ у нашемъ књижеству међу књижицима водио, и нигда ние на што годъ добро и савршено окончанъ. То е вѣчно не свршено источно питањъ. Свагда кадъ се остали народи подигну на ратъ за слободу или за друго што годъ, онда Срби обично съ обе стране Саве подигну ратъ, о „дебеломъ еру“ о „јота“ или о ономъ шта е свети Јованъ ео у пустињи? билъ или скакавце. Садъ имамо петоре новине што на нашемъ езику излазе; ови петъ наши сила свака на своју страну дере, свака има свой правописъ за себе, свака има своје нарѣчје за себе, свака има своје књижевни и политическо мнѣније за себе, наравно да ни едне нема обште мнѣније за себе, у томе се све ове силе слажу што е неслѣдственостъ свима едина слѣдственостъ. У овомъ рату, неће бити питаня о ключевима Брусалима, ни о црномъ мору, ни о Змѣинскимъ островима, ни о Болграду, ни о дебеломъ еру, него ту ће бити яћъ (ѣ) на плацу. Ово е знате векъ у комъ се обично сада по мору туку, а сирото „яћъ“ изгледа као катарка, зато књижевници али не Фарисеи, мисле да е сада најбољѣ време повести ратъ о нѣму. Оно кое се негда прво ширило у србскимъ новинама, садъ га нема више, оно е негда било безобразно и стаяло е и на онимъ местима гди ние требало, а сада га нема ни онде гди су га читателѣи навикли да стои. И ако се отвори ратъ, као што су сви изгледѣи, онда ће се сви Срби поделити на две партае; и гони ће се и препира ће се као што су се наши славни предшественици борили за дебело ерѣ и противу нѣга. Конференцие између ови петъ сила држа ће се, миръ ће се заключити, и никоме на свету после неумеду казати зашто су се тукли, и каква е ма најманя обшта полза одъ свега тога рата произишла?

Господинъ. Ако се тай ратъ отвори, и ако се сви наши листови умешаю, шта мислишъ ко ће побѣду одржати?

Берберинъ. Незнамъ ко ће побѣду одржати, само то знамъ да ће пренумеранти на правди Бога све ратне трошкове плаћати. Ал' тако е на свету.

Господинъ. Ако се тай ратъ отвори, вальда неће бити само збогъ писмена, вальда е главни узрокъ рата езики и нарѣчје коимъ едне или друге новине пишу.

Берберинъ. Да богме. Збогъ езика; та знате да су сви прави ратови збогъ езика поведени, езики е свагда готово био едни узрокъ рата, езики е узрокъ такође домаћегъ рата то естъ женски езики. Еданъ пѣмачки списатель чини ми се Коцебу, молио е Бога, да учини да сви люди ослепе, ерѣ вели онда неби било зависти, неби било славолѣбия, неби било соревнования, неби било моде, и хиљадама други страсти кое произлазе само одтуда што човекъ очи има. Онъ ние имао право, човеку су нуждне очи да види ова чуда шта се ради, али требало е да моли Бога, да одузме свима людма езики,

еръ одъ нѣга више зла произлази него одъ очию. Еръ ако очи могу урећи, езикъ може убити, и коме шкоди езикъ томе неможе гасити углавлѣ. — Србски листона отвараю рать да поправляю србски езикъ, писаће да се избази яѣ (ѣ) да се избази јота, дебело еръ и проче, а види ћете да ни едне новине неће споменути о томе да се са србскогъ езика избази: лукавство, пакость, неслога, клевета и тако далѣ. Већ е близу 50 година одъ како сирото дебело еръ еднако тамо амо протерую, Срби тераю нѣга невиногъ, доброгъ и мирногъ, а нетераю толике друге рѣаве ствари одъ себе. Но у дебелогъ ера, дебела су чувства, и оно као и многи Срби, немари или га грдио или га фалио. И я држимъ да е „дебело еръ“, едино наше право писмо, кое намъ гди-коме сасвимъ приличи, ербо дебело еръ ништа невреди и ништа незначи, а опетъ свуда се уплеће.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

+ Београдъ 20. Јануаря. Учредничество „Србски новина“ као да е се увређено нашло, што смо мы у 6. бр. „Шумадинке“, у чланку нашемъ примѣтили: да исто учредничество меня у чланцима не само речи, него и смисао квари; па у 7. бр. свои новина каже: „да е у нечему штиль дотерало по природи србскогъ езика, задржавши у свему смисао ствари; да нашъ чланакъ у „Шумадинки“ печатавъ, не бы имао места у яѣговомъ листу, кои не радъ, да се раздваја школа одъ цркве; и да сажалѣва, ако мы добру волю нѣгову приписуемо каквой злой намери.“

Овымъ чланкомъ учредничество „Србски новина“ дало е повода, да стварь болѣ разяснимо и кажемо, како е било. Исто учредничество позвало е средствомъ новина све учене Србе, да га и морално подпомажу, а дописника + и лично е г. учредникъ молио, да му чланке дае по струци школской. Ово смо мы, за любовь общте ствари, обећали по могућству чинити, па смо му одма написали познатый чланакъ о проектираномъ переустройню основны школа, и управе школске уобщте. У овомъ чланку учредничество изменя многе речи, и у место: школска заведеня, посѣћавати, цель и т. д., мете: „школски заводи, посѣћавати цель и т. д.“ Онда, гди мы говоримо, како су се школе здраво умножиле, и како бы се ове болѣ посѣћавати и надзиравати могле, кадъ бы Попечительство у станю было више одъ два лица по истомъ дѣлу шияти, додало е исто учредничество „а и савѣстнѣ и прилѣжнѣ.“ Ове с речи смисао чланку покварило по томе, што ма колико лица по посѣћаваню школа шияно было, не слѣдство, да се савѣстнѣ и прилѣжнѣ посѣћавати могу, него што су до-садъ посѣћаване, нити учредничество то може доказати. Осимъ овога, оне су речи бацале хрѣаву сеньку на доякошнѣ посѣћаванѣ и надзираванѣ школа; одкуда се види да су съ намѣромъ додате. — Противъ оваковогъ додаваня речи, мы смо одма протестирали, и учредничество е принуђено было у 4. брою свога листа порећи оне речи „савѣстнѣ и прилѣжнѣ“; но икакъ не хтео истину казати, еръ и е приписало погрешки преписчика и нѣи замѣнуло са „све безъ изузетка“. На овай начинъ оно е само признало да е смисао чланка покварило, еръ речи

„савѣстнѣ и прилѣжнѣ“ са речма „све безъ изузетка“ неизражаваю едно и исто понятѣ, нити икаквогъ сродства имаю. А да е заиста учредничество „Србски новина“ речи „савѣстнѣ и прилѣжнѣ“ додало, мы бы се могли на више, и то отмѣни лица позвати; но то не нужно, кадъ исте осведочава самъ нашъ рукопись, кои се у учредничеству наоди, и за кои смо му казали, кадъ смо протестирали, да га чува. Са истиномъ дакле треба предъ светъ излазити, и никомъ ништа непридевати, што не заслужю, па ће онда и листъ и учредничество нѣгово болѣ уважавано и подпомагано бити. — Да мы далѣ у предреченомъ чланку „Шумадинке“ неидемо на никакovo „раздвоенѣ школа одъ цркве“, кадъ кажемо, да е данъ фондъ треба за свештеничке, а другий учительске удовице и сирочадъ установити, сваки може лако увидити. Но учредничество „Србски новина“ и овди по своемъ обичаю прегони, и свету доказуе, да ће се школа одъ цркве одвоити, ако свештеничке и учительске удовице и сирочадъ у едномъ лонцу не куваю и изъ едного чанка некусаю. Оваково што држати и доказивати, само речено учредничество може, и нико другий! — Напоследку мы недржимо, да бы учредничество „Србски новина“ противу свойства србскогъ езика погрешке правило па и неслѣдственно было, као: „провала између држава прераширила него съузи; блискимъ лицама породице, путевођа, Богоявлѣнѣ, одушевѣнѣ, савѣдинѣнѣ, следеће слово, цель, и т. д.“ па за то и мы држимо „просто за passus calami.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Изъ Майланда гдѣ се сада царь и царица аустриски налазе, телеграфираю одъ 13. тек. м. слѣдуюће: За ломбардо-мѣтатчко кралѣвство учинио е царь общте помилованѣ. Сви политически осуђеници ослобођени су и пуштени су, траюћи процеси збогъ политични иступления прекинути су; мантуйски чрезвычайни судъ укинута е. Общте веселѣ трае.

— Паризъ 13. Јануара. Царь Наполеонъ кадъ е примио перенскогъ посланика, сажалѣвао е што е почеть рать са найприснѣимъ нѣговимъ союзникомъ (Енглескомъ) и желю е да долазакъ тога посланика поврати миръ кои ће дуго траяти. — Кардиналь Морло постао е Архиепискупъ у Паризу.

— Съ ратногъ позоришта изъ Бомбая одъ 20. Нов. являю: да е Буширь за цело узетъ. Енглезе изгубили су 4 офицера и 20 прости войника. Войска се обкопала у шанцеве између вароши и града. Юштъ 25.000 войника тамо ће се послати.

— Изъ Хонг конга одъ 3. Дек. пр. г. пишу: Станѣ Кинеза ништа се неменя. Вице-краль кинезки Ехъ не престано ништа непоушта одъ свогъ югунства. Да би се могло далѣ противъ нѣга радити нужно е имати више войске. Французи су разорили едну тврдиню, Американци такође туку али са слабимъ успѣхомъ. Кинези запалили су неколико зданя. У Пекингу (у Кини) изпало е Русима за рукомъ те могу имати сада за свою трговину петъ пристаништа, кое имъ пре Кинези никакo нису дозволявали, него су одъ 1725. год. имали Руси за трговину у Кини место и састанакъ у Кяхти. Само е

руски посланикъ седио у Пекиngu, и свагда су и до сада Руси најбољ примани у Кини, али сада кинезки царъ збогъ тога што га туку Енглези, Французи и Американци, бацио се са свимъ у наручя Русии. Кинези су уступили Русии многе земљ у Тунгузији, и установили су уредну пошту изъ Пекинга преко Кяхте у Петербургъ. Садъ ће Русија са отварањемъ ови петъ пристаништа съ успѣхомъ надметати се съ другимъ народима тамо у тргованю. — Революция у Кини непрестано напредуе, провинция Куанг-Си и варошъ Кирикингъ узета е и сви цареви приврженици грозно су поубиани.

— Аустрија закључила е у прошломъ месецу Юлиу уговоръ са Сѣверномъ Америкомъ. да една другой издаю побѣгше преступнике као : допове, разбойнике, кои фа-

лично новце праве, куће пале, и овима подобне. Овај уговоръ закљученъ е само за ову текућу годину, и ако ове две државе една другой неучини какву примѣтбу о томе онда ће и у будуће тако се подразумевати. После годину дана обе ове стране могу у свако време напредъ явити, и тај уговоръ покварити.

— Изъ Париза одъ 15. Ян. телеграфираю : Много се говори да ће се умалити буџетъ войске и флоте. — Непосредствена извѣстия лорда Редклифа потврђую да е Персија примила предложена која е Енглеска учинила за поравнењ. — Болградъ у месецу Фебруариу биће сасвимъ преданъ и уступљивъ. Позната руска дипломаткина у Паризу княгиня Ливеновица умрла е. (Она е била у својој 71. години.

ФИЛИПА МОРТОНА СТОВАРИШТЕ ХАЛЬИНА

ИЗЪ ПЕШТЕ

Препоручуе се почитаеомомъ публикуму у признание, Дућанъ е са најбољимъ изборомъ готови

ХАЛЬИНА ЗА БАЛОВЕ

као фраковима францускимъ, капутима, панталонама, пруслуцима по најновіој моди снабдѣвенъ.

Свака о свакој сорти наручбине за наступаюће пролеће прима се, и свагда ће се брзо и на најбољи начинъ извршити.

Стовариште ови готови хальина налази се овде у чаршии у кући г. ШОПОВИЋА, а у Пешти Навенмаркт-плацъ № 15.

PHILIPP MORTONS

KLEIDER-NIEDERLAGE

aus PESTH

Empfiehltsich einem hochgeehrten P. T. Publicum zur geneigten Beachtung. Das Lager ist auf das reichhaltigste

in Baal-Anzügen

als: SALON FRACKS, CAPOUTS de FRANCE
BEINKLEIDER et GILETS, nach der allerneuesten Façon assortirt.

Bestellungen für die nächste Frühjahr-Saison in jeden Umfanges werden angenommen, und stets prompt und solid effectuirt.

Das Verkauflocal befindet sich in der Csarschia im SCHOPOWITS'schen Hause, in Pesth Neumarckt-Platz № 15.

(1—3) Кодъ подписаногъ има на продаю веће количество суво самлевеногъ и на њговој машини за просеянъ фино просеяногъ брашна одъ ражи најбољ сорте; — исто тако и врло лепогъ семена одъ детелине, кое е на собственој њговој њиви произведено, и зато за овдашню земљу особито сходно, а прво до садъ у нашемъ отечеству подигнуто; ко би дакле одъ тогъ ражногъ брашна или детелиновогъ семена више или мањ ко-

личине купити желно нека се обрати на подписаногъ.

У Београду 18. Јануара 1857. год.

Антоніе Немецъ притяжатель воденице на мокромъ лугу кодъ Београда.

Стецишта су отворена :

1 При Суду Смедеревскомъ надъ масомъ поч. Саве Стойковића бив. меанцие до 16. Фебруара.

2 При Суду в. Београда надъ масомъ самоубице Филипа Николића бив. калфе браће Михайловића до 11. Феб.

Судъ Окр. Алексиначкогъ позива оне кои право наслѣдња надъ масомъ умр. малолѣтногъ Миљивој наслѣдника поч. Спасе Ивановића иначе Бачића изъ Катуме, имаю да му се до 4. Фебруара приаве.